Parlament Europejski
2019-2024

Komisja Spraw Zagranicznych

2023/2118(INI)

7.7.2023

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2023 r.
(2023/2118(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Nacho Sánchez Amor

PR_INI

SPIS TREŚCI

Strona

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO 3

UZASADNIENIE 15

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2023 r.
(2023/2118(INI))

Parlament Europejski,

– uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej,

– uwzględniając europejską konwencję praw człowieka,

– uwzględniając art. 2, 3, 8, 21 i 23 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),

– uwzględniając art. 17 i 207 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),

– uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka oraz inne traktaty i instrumenty Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczące praw człowieka,

– uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,

– uwzględniając Konwencję ONZ w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa z 1948 r. oraz rezolucję Rady Praw Człowieka ONZ 43/29 z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie zapobiegania ludobójstwu,

– uwzględniając Konwencję Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z dnia 18 grudnia 1979 r.,

– uwzględniając Deklarację w sprawie eliminacji wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji opartych na religii lub przekonaniach ogłoszoną przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją 36/55 z dnia 25 listopada 1981 r.,

– uwzględniając Deklarację ONZ o prawach osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych, religijnych i językowych z dnia 18 grudnia 1992 r.,

– uwzględniając deklarację ONZ o obrońcach praw człowieka, przyjętą w drodze konsensusu w rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ nr 53/144 z 9 grudnia 1998 r.,

– uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. i dwa protokoły fakultatywne do niej przyjęte 25 maja 2000 r.,

– uwzględniając ONZ-owski Traktat o handlu bronią, który wszedł w życie 24 grudnia 2014 r., oraz Kodeks postępowania UE w sprawie wywozu uzbrojenia z 5 czerwca 1998 r.,

– uwzględniając deklarację pekińską ONZ z września 1995 r.,

– uwzględniając Agendę ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 przyjętą 25 września 2015 r., a w szczególności zawarte w niej cele nr 1, 4, 5, 8 i 10,

– uwzględniając konwencje Rady Europy: z 4 kwietnia 1997 r. o ochronie praw człowieka i godności istoty ludzkiej w odniesieniu do zastosowań biologii i medycyny oraz protokoły dodatkowe do tej konwencji, z 16 maja 2005 r. w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi oraz z 25 października 2007 r. o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych,

– uwzględniając Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej („konwencja stambulska") z 11 maja 2011 r., która nie została ratyfikowana przez wszystkie państwa członkowskie,

– uwzględniając Protokół 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności Rady Europy z 28 kwietnia 1983 r., dotyczący zniesienia kary śmierci,

– uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2020/1998 z dnia 7 grudnia 2020 r. w sprawie środków ograniczających stosowanych w sytuacji poważnych pogwałceń i naruszeń praw człowieka[1],

– uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zmieniające i uchylające decyzję Parlamentu Europejskiego i Rady nr 466/2014/UE oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1601 i rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 480/2009[2],

– uwzględniając konkluzje Rady z 20 lutego 2023 r. w sprawie priorytetów UE na rok 2023 na forach ONZ zajmujących się prawami człowieka,

– uwzględniając Plan działania UE dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024, przyjęty przez Radę 17 listopada 2020 r., oraz jego przegląd śródokresowy przyjęty 9 czerwca 2023 r.,

– uwzględniając unijny plan działania na rzecz równouprawnienia płci i wzmocnienia pozycji kobiet w działaniach zewnętrznych na lata 2021–2025 (GAP III),

– uwzględniając strategię UE na rzecz praw dziecka (2021–2024),

– uwzględniając Wytyczne UE w sprawie obrońców praw człowieka, przyjęte przez Radę 14 czerwca 2004 r.,

– uwzględniając Wytyczne UE w sprawie promowania przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego z 2005 r., zaktualizowane w roku 2009,

– uwzględniając Wytyczne UE w sprawie kary śmierci, zaktualizowane przez Radę 12 kwietnia 2013 r.,

– uwzględniając przyjęte 24 czerwca 2013 r. Wytyczne UE na rzecz promowania i ochrony wszystkich praw człowieka przysługujących lesbijkom, gejom, osobom

[1] Dz.U. L 410 I z 7.12.2020, s. 1.
[2] Dz.U. L 209 z 14.6.2021, s. 1.

biseksualnym, transpłciowym i interseksualnym (LGBTI),

– uwzględniając Wytyczne UE w sprawie praw człowieka dotyczące wolności wypowiedzi w internecie i poza nim, przyjęte przez Radę 12 maja 2014 r.,

– uwzględniając wytyczne UE w sprawie praw człowieka dotyczące niedyskryminacji w działaniach zewnętrznych przyjęte przez Radę 18 marca 2019 r.,

– uwzględniając wytyczne UE w sprawie praw człowieka dotyczące bezpiecznej wody pitnej i urządzeń sanitarnych przyjęte przez Radę 17 czerwca 2019 r.,

– uwzględniając zmienione Wytyczne w sprawie polityki UE wobec państw trzecich dotyczącej tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęte przez Radę 16 września 2019 r.,

– uwzględniając zmienione Wytyczne UE w sprawie dialogu na temat praw człowieka z krajami partnerskimi / państwami trzecimi, zatwierdzone przez Radę 22 lutego 2021 r.,

– uwzględniając komunikat Komisji z 12 września 2012 r. zatytułowany „Korzenie demokracji i zrównoważonego rozwoju – współpraca Europy ze społeczeństwem obywatelskim w dziedzinie stosunków zewnętrznych” (COM(2012)0492),

– uwzględniając konkluzje Rady z 10 marca 2023 r. w sprawie roli przestrzeni obywatelskiej w ochronie i propagowaniu praw podstawowych w UE,

– uwzględniając wniosek Komisji dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniającej dyrektywę (UE) 2019/1937, COM(2022)0071,

– uwzględniając roczne sprawozdanie UE na temat praw człowieka i demokracji na świecie w 2022 r.,

– uwzględniając Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli,

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 stycznia 2019 r. w sprawie wytycznych UE i mandatu specjalnego wysłannika UE ds. propagowania wolności religii lub przekonań poza UE[3],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 23 października 2020 r. w sprawie równouprawnienia płci w polityce zagranicznej i bezpieczeństwa UE[4],

– uwzględniając swoją rezolucję z 19 maja 2021 r. w sprawie ochrony praw człowieka i zewnętrznej polityki migracyjnej UE[5],

– uwzględniając swoją rezolucję z 19 maja 2021 r. w sprawie wpływu zmiany klimatu na

[3] Dz.U. C 411 z 27.11.2020, s. 30.
[4] Dz.U. C 404 z 6.10.2021, s. 202.
[5] Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 70.

prawa człowieka i roli obrońców środowiska w tej kwestii[6],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka (europejska ustawa Magnickiego)[7],

– uwzględniając swoją rezolucję z 16 września 2021 r. zawierającą zalecenia dla Komisji w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wśród wymienionych w art. 83 ust. 1 TFUE[8],

– uwzględniając swoje zalecenie z 17 lutego 2022 r. dla Rady i wiceprzewodniczącego Komisji / wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie korupcji i praw człowieka[9],

– uwzględniając swoją rezolucję z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie praw człowieka i demokracji na świecie oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za rok 2022[10], a także swoje wcześniejsze rezolucje w sprawie sprawozdań rocznych za lata poprzednie,

– uwzględniając swoje rezolucje dotyczące łamania praw człowieka oraz naruszania zasad demokracji i praworządności (znane jako rezolucje w trybie pilnym), przyjęte zgodnie z art. 144 Regulaminu od 2019 r., zwłaszcza rezolucje przyjęte w 2022 i 2023 r.,

– uwzględniając art. 54 Regulaminu,

– uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych (A9-0000/2023),

A. mając na uwadze, że zgodnie z art. 2 TUE Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka; mając na uwadze, że działania Unii na całym świecie opierają się na uniwersalności i niepodzielności praw człowieka;

B. mając na uwadze, że zgodnie z traktatami skuteczna ochrona i obrona praw człowieka i demokracji leży u podstaw działań zewnętrznych UE;

C. mając na uwadze, że spójność wewnętrznej i zewnętrznej polityki UE ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia skutecznej polityki UE w dziedzinie praw człowieka;

D. mając na uwadze, że państwa, które zagwarantowały każdej osobie możliwość korzystania z przysługujących jej praw człowieka, są demokracjami; mając na uwadze, że multilateralizm oparty na zasadach jest najlepszą strukturą do obrony demokracji;

E. mając na uwadze, że wzrosła liczba autokracji, a według Uniwersytetu w Göteborgu[11]

---

[6] Dz.U. C 15 z 12.1.2022, s. 111.
[7] Dz.U. C 99 z 1.3.2022, s. 152.
[8] Dz.U. C 117 z 11.3.2022, s. 88.
[9] Dz.U. C 342 z 6.9.2022, s. 295.
[10] Teksty przyjęte, P9_TA(2023)0011.
[11] Uniwersytet w Göteborgu, 'The world is becoming increasingly authoritarian - but there is hope' [Świat staje się coraz bardziej autorytarny, ale istnieje nadzieja.], 2 marca 2023 r. https://www.gu.se/en/news/the-world-is-becoming-increasingly-authoritarian-but-there-is-hope.

70% ludności świata żyje obecnie pod rządami autorytarnymi; mając na uwadze, że ów wzrost autorytaryzmu, rządów nieliberalnych i populizmu zagraża globalnemu ładowi opartemu na zasadach, ochronie i propagowaniu praw człowieka na świecie, a także wartościom i zasadom, na których opiera się Unia;

F. mając na uwadze, że tegoroczny śródokresowy przegląd planu działania UE dotyczącego praw człowieka i demokracji na lata 2020–2024 wykazał, że pomimo dotychczasowych postępów należy zrobić więcej, zwłaszcza w kontekście bezprecedensowych wyzwań, jakie pojawiły się na świecie od czasu przyjęcia tego planu;

Globalne tendencje i najważniejsze wyzwania

1. potwierdza powszechność i niepodzielność praw człowieka oraz przyrodzoną godność każdego człowieka; potwierdza obowiązek UE i jej państw członkowskich dotyczący promowania i ochrony demokracji i powszechności praw człowieka na całym świecie;

2. podkreśla, że UE musi być w pełni przygotowana do przeciwdziałania nasilaniu się autorytaryzmu, nieliberalnych rządów i populizmu, a także coraz częstszym atakom na powszechność praw człowieka, demokrację i międzynarodowe prawo humanitarne;

3. potępia nasilającą się tendencję do łamania praw człowieka i wartości demokratycznych na całym świecie, której wyrazem są m.in. egzekucje, tortury, arbitralne aresztowania i zatrzymania, represje wobec społeczeństwa obywatelskiego i przeciwników politycznych, nadmierne stosowanie przemocy przez władze publiczne, cenzura i groźby wobec niezależnych mediów; ubolewa nad osłabieniem ochrony instytucji demokratycznych i kurczącą się przestrzenią dla społeczeństwa obywatelskiego na całym świecie;

4. zwraca uwagę na obszerniejszy zestaw narzędzi wykorzystywanych przez reżimy autorytarne i nieliberalne do tworzenia ram służących erozji praw człowieka za pomocą przepisów ustawodawczych i nieustawodawczych, które są wykorzystywane m.in. do uciszania społeczeństwa obywatelskiego i zagrażania mu, do kontrolowania sądownictwa i do prześladowania obrońców praw człowieka, co ogranicza korzystanie z praw podstawowych i stanowi rażące naruszenie międzynarodowych zobowiązań w zakresie praw człowieka;

5. z satysfakcją zauważa, że w kontekście poważnych wyzwań w zakresie praw człowieka na całym świecie istnieją również miejsca, w których prawa człowieka są przestrzegane; podkreśla potrzebę bardziej strategicznej komunikacji na temat praw człowieka i demokracji poprzez rozpowszechnianie informacji na temat pozytywnych wyników, strategii politycznych i najlepszych praktyk; popiera inicjatywę „Dobre przykłady realizacji praw człowieka”[12] jako sposób na promowanie pozytywnych historii dotyczących praw człowieka;

Reagowanie na uniwersalne wyzwania związane z prawami człowieka i demokracją

[12] https://goodhumanrightsstories.net/.

Przestrzeganie międzynarodowych praw człowieka i prawa humanitarnego

6. podkreśla potrzebę przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarnego; wzywa do skutecznego zagwarantowania szybkiego i niezakłóconego przepływu pomocy humanitarnej podczas konfliktów zbrojnych oraz do systematycznego tworzenia korytarzy humanitarnych w razie potrzeby w sytuacjach konfliktów zbrojnych i wojny; potępia katastrofalne konsekwencje humanitarne i naruszenia praw człowieka spowodowane współczesną wojną i konfliktami na całym świecie; zwraca uwagę na związane z płcią skutki konfliktów zbrojnych, a także ich konsekwencje dla środowiska;

Prawo do życia – dążenie do powszechnego zniesienia kary śmierci

7. zauważa, że pomimo tendencji w niektórych państwach spoza UE do podejmowania działań na rzecz zniesienia kary śmierci, nadal istnieją poważne wyzwania w tym zakresie; ubolewa nad faktem, że w innych państwach spoza UE liczba wykonanych wyroków śmierci osiągnęła najwyższy poziom w ciągu ostatnich pięciu lat; ponawia apel do wszystkich krajów o całkowite zniesienie kary śmierci lub ustanowienie natychmiastowego moratorium jako pierwszego kroku do jej zniesienia;

Prawo do wolności wypowiedzi, wolność mediów i prawo do informacji

8. jest głęboko zaniepokojony coraz większymi utrudnieniami w zakresie wolności wypowiedzi i wolności mediów na całym świecie, w szczególności w odniesieniu do dziennikarzy; potępia cenzurę dziennikarzy, obrońców praw człowieka i organizacji społeczeństwa obywatelskiego poprzez stosowanie tzw. przepisów dotyczących zagranicznych agentów, a także innych środków ustawodawczych i nieustawodawczych przyjmowanych przez reżimy autorytarne i nieliberalne; przypomina o swoim głębokim zaniepokojeniu wykorzystywaniem strategicznych powództw zmierzających do stłumienia debaty publicznej w celu uciszenia głosów sprzeciwu;

Prawo do wolności myśli, sumienia, religii i przekonań

9. ponownie wyraża zaniepokojenie naruszeniami prawa do wolności myśli, sumienia, religii i przekonań; ubolewa nad instrumentalizacją tożsamości religijnej lub światopoglądowej do celów politycznych, a także nad wykluczeniem mniejszości religijnych i wyznaniowych oraz wspólnot religijnych w niektórych państwach spoza UE; zaleca, aby specjalny wysłannik ściśle i w sposób komplementarny współpracował ze specjalnym przedstawicielem UE ds. praw człowieka i grupą roboczą Rady ds. praw człowieka, a także uważa w związku z tym, że specjalny wysłannik ds. propagowania wolności religii i przekonań poza UE powinien zostać włączony do Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w podobny sposób jak pozostali specjalni wysłannicy i specjalni przedstawiciele UE;

Prawo do równości i niedyskryminacji

10. ponownie potępia wszelkie formy rasizmu, nietolerancji, ksenofobii i dyskryminacji ze względu na rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, klasę społeczną, niepełnosprawność, kastę, religię, przekonania, wiek, orientację seksualną lub tożsamość płciową; potępia rosnące międzynarodowe zagrożenie mową nienawiści, w

tym również w internecie; ponownie podkreśla kluczową rolę edukacji i dialogu w promowaniu tolerancji, zrozumienia i różnorodności;

Prawo do wolności od tortur i nieludzkiego lub poniżającego traktowania

11. potępia wszelkie działania lub próby zalegalizowania tortur i innego okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego traktowania albo karania w każdych okolicznościach, podżegania do nich, zezwolenia bądź zgody czy przyzwolenia na nie;

Prawo do udziału społeczeństwa

12. zauważa, że prawo do udziału w wolnych i uczciwych wyborach nie jest przestrzegane w reżimach autorytarnych i nieliberalnych; podkreśla, że reżimy te przeprowadzają fałszywe wybory w celu utrwalenia swojej władzy, ponieważ brak jest prawdziwego sporu politycznego i pluralizmu; ponawia apel do UE o zbadanie możliwości wprowadzenia stałego zaproszenia do obserwacji wyborów w ramach klauzuli demokratycznej w umowach UE, w ogólnym systemie preferencji taryfowych i w równoważnych mechanizmach;

Prawa kobiet i równość płci

13. podkreśla, że prawa kobiet i równouprawnienie płci są nieodzownymi i niepodzielnymi prawami człowieka, a także podstawą praworządności i odpornej demokracji; ubolewa nad faktem, że miliony kobiet i dziewcząt nadal doświadczają dyskryminacji i przemocy, zwłaszcza w kontekście konfliktów, oraz że pozbawia się ich godności, autonomii, a nawet życia; wzywa UE, jej państwa członkowskie i partnerów o podobnych poglądach do wzmożenia wysiłków na rzecz zapewnienia pełnego korzystania z przysługujących im praw człowieka i ochrony tych praw; wzywa do opracowania unijnej karty praw kobiet; w najostrzejszych słowach potępia nasilające się ataki na prawa i zdrowie reprodukcyjne i seksualne na całym świecie, a także przemoc ze względu na płeć; z zadowoleniem przyjmuje przystąpienie UE do konwencji stambulskiej;

Prawa migrantów i uchodźców

14. potępia erozję praw człowieka oraz bezpieczeństwa migrantów, uchodźców i osób przymusowo wysiedlonych; potwierdza ich niezbywalne prawa człowieka i przypomina o obowiązku państw do ich ochrony zgodnie z właściwym prawem międzynarodowym; wzywa UE i jej państwa członkowskie do skutecznego przestrzegania ich praw w ramach polityki migracyjnej UE i współpracy z krajami partnerskimi w tym zakresie; jest głęboko zaniepokojony bezprecedensową liczbą osób przymusowo wysiedlonych w wyniku naruszeń praw człowieka (122 mln do końca 2022 r.), która podwoiła się w ciągu ostatnich dziesięciu lat;

Prawa człowieka, biznes i handel

15. podkreśla rolę handlu jako głównego instrumentu promowania praw człowieka i poprawy sytuacji w zakresie tych praw w krajach partnerskich UE; zauważa jednak, że w niektórych krajach, których to dotyczy, odnotowano niewielką poprawę lub jej brak; ubolewa nad szkodliwym wpływem zbyt intensywnej i opartej na wyzysku działalności

gospodarczej na prawa człowieka i demokrację; wzywa do szybkiego zawarcia ambitnego ostatecznego porozumienia w sprawie dyrektywy dotyczącej należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju wraz z wiążącymi przepisami UE w dziedzinie odpowiedzialnego zachowania przedsiębiorstw w odniesieniu do praw człowieka, praw pracowniczych i praw środowiskowych, a także do terminowego sfinalizowania zakazu dotyczącego produktów będących wynikiem pracy przymusowej, aby zagwarantować, że produkty wytwarzane w ramach pracy przymusowej będą zakazane na rynku unijnym;

Prawa osób LGBTIQ+

16. ubolewa nad naruszeniami praw człowieka, w tym dyskryminacją, prześladowaniem, przemocą i zabójstwami wobec lesbijek, gejów, osób biseksualnych, transpłciowych, niebinarnych, interseksualnych i queer (LGBTIQ+) na całym świecie; jest głęboko zaniepokojony szerzeniem nienawiści, narracji przeciwnej LGBTIQ+ oraz przepisów wymierzonych przeciwko osobom LGBTIQ+ i obrońcom praw człowieka; ponownie wzywa do pełnego wdrożenia strategii na rzecz równości osób LGBTIQ na lata 2020–2025 jako narzędzia UE służącego poprawie sytuacji osób LGBTIQ+ na całym świecie;

Prawa dziecka

17. potępia spadek poszanowania praw dziecka i coraz częstsze naruszanie tych praw, w tym poprzez przemoc, wczesne i przymusowe małżeństwa, wykorzystywanie seksualne, w tym okaleczanie narządów płciowych, handel ludźmi, pracę dzieci, rekrutację dzieci w charakterze żołnierzy, brak dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej, niedożywienie i skrajne ubóstwo; ponownie apeluje o systematyczne i spójne podejście do promowania i obrony praw dzieci w całokształcie polityki zewnętrznej UE;

Prawa osób z niepełnosprawnościami

18. jest zaniepokojony wyzwaniami związanymi z pełnym korzystaniem z praw przez osoby niepełnosprawne, takich jak dostęp do edukacji, opieki zdrowotnej i zatrudnienia, a także uczestnictwo w życiu politycznym; ponownie wzywa UE do wspierania krajów partnerskich w opracowywaniu strategii politycznych wspierających opiekunów osób niepełnosprawnych;

Prawa osób starszych

19. ponawia swój apel do UE i jej państw członkowskich o opracowanie nowych sposobów wzmocnienia praw osób starszych z uwzględnieniem licznych wyzwań, przed jakimi stoją, takich jak m.in. dyskryminacja ze względu na wiek, ubóstwo, przemoc i brak ochrony socjalnej;

Prawo do pożywienia

20. przypomina, że prawo do pożywienia, w tym fizyczny i ekonomiczny dostęp do odpowiedniej żywności lub środków do jej zamawiania, jest prawem człowieka; jest głęboko zaniepokojony wyzwaniami w zakresie prawa do pożywienia na całym świecie, zwłaszcza w sytuacji wojny i konfliktów; wzywa UE i jej państwa członkowskie do promowania obowiązkowych wytycznych dotyczących prawa do pożywienia w ramach

systemu ONZ;

Prawo do czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska

21. podkreśla, że zmiana klimatu i jej wpływ na środowisko mają bezpośredni wpływ na skuteczne korzystanie ze wszystkich praw człowieka; dostrzega ważną pracę organizacji społeczeństwa obywatelskiego, obrońców praw człowieka zajmujących się ochroną środowiska i działaczy ludów tubylczych na rzecz ochrony czystego, zdrowego i zrównoważonego środowiska; ubolewa nad ryzykiem, na jakie narażeni są obrońcy praw człowieka zajmujący się ochroną środowiska i działacze ludów tubylczych, oraz wzywa do zagwarantowania im skutecznej ochrony;

Prawa człowieka i technologie cyfrowe

22. jest zaniepokojony zagrożeniem, jakie sztuczna inteligencja może stanowić dla demokracji i praw człowieka, zwłaszcza jeśli nie jest należycie uregulowana; z zadowoleniem przyjmuje konkluzje Rady z 26 czerwca 2023 r. dotyczące wzmocnienia roli i przywództwa UE w globalnym zarządzaniu cyfrowym, w szczególności jej pozycji jako podmiotu kształtującego globalny cyfrowy zbiór przepisów, i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie harmonizacji przepisów dotyczących sztucznej inteligencji, które muszą chronić prawa człowieka, oraz korzyści, jakie sztuczna inteligencja może mieć dla dobrobytu człowieka;

Wzmocnienie zestawu narzędzi UE na rzecz propagowania i ochrony praw człowieka i demokracji na całym świecie

Plan działania UE w zakresie praw człowieka i demokracji

23. zauważa, że dotychczasowa realizacja unijnego planu działania dotyczącego praw człowieka i demokracji przez UE i jej państwa członkowskie wprawdzie postępuje, ale z trudem, w szczególności, co stwierdzono w przeglądzie śródokresowym, ze względu na bezprecedensowe wyzwania, przed jakimi stoi świat od czasu przyjęcia tego planu; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje wzmocnienie planu działania na pozostały okres jego realizacji w celu maksymalizacji efektów synergii i komplementarności między prawami człowieka a demokracją na szczeblu lokalnym, krajowym i globalnym;

Specjalny przedstawiciel UE ds. praw człowieka

24. w pełni popiera działalność specjalnego przedstawiciela UE ds. praw człowieka polegającą na przyczynianiu się do widoczności i spójności działań UE na rzecz praw człowieka w stosunkach zewnętrznych UE; podkreśla jego centralną rolę w promowaniu i ochronie praw człowieka przez UE poprzez współpracę z państwami trzecimi i partnerami o podobnych poglądach;

Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy" oraz program tematyczny dotyczący praw człowieka i demokracji

25. przypomina o fundamentalnej roli Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy

Międzynarodowej i Rozwojowej – „Globalny wymiar Europy”, w tym jego programu tematycznego dotyczącego praw człowieka i demokracji, jako sztandarowego instrumentu UE w promowaniu i ochronie praw człowieka i demokracji na całym świecie; podkreśla potrzebę zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego we wszystkie istotne działania zewnętrzne UE; ponownie podkreśla znaczenie usprawnienia podejścia opartego na prawach człowieka w instrumentach obejmujących działania zewnętrzne UE;

Porozumienia międzynarodowe zawierane przez UE

26. podkreśla, że klauzule dotyczące praw człowieka powinny mieć zastosowanie do wszystkich umów międzynarodowych UE jako ich istotny element, w tym do umów sektorowych i inwestycyjnych; zauważa, że do 2014 r. UE formalnie uruchomiła klauzule dotyczące praw człowieka w ponad dwudziestu przypadkach, a od tego czasu tylko jeden raz przyjęła „odpowiednie środki” na mocy tych klauzul; przypomina, że w obliczu uporczywego naruszania klauzul dotyczących praw człowieka przez kraje partnerskie UE powinna reagować szybko i zdecydowanie, w tym zawieszając odpowiednie umowy, jeżeli inne rozwiązania okażą się nieskuteczne;

Dialog UE na temat praw człowieka

27. podkreśla ważną rolę dialogu dotyczącego praw człowieka w ramach unijnego zestawu narzędzi dotyczących praw człowieka oraz jego rolę jako kluczowego narzędzia wdrażania planu działania UE w zakresie praw człowieka i demokracji; podkreśla, że dialog ten powinien dotyczyć sytuacji w zakresie wszystkich praw człowieka i demokracji w odnośnych krajach; zauważa, że dialog dotyczący praw człowieka należy postrzegać jako kluczowy element trwałego zaangażowania UE, a nie jako niezależny instrument; przypomina, że dialog ten należy wykorzystywać w powiązaniu z innymi instrumentami i w synergii z nimi; ponownie podkreśla potrzebę zajmowania się indywidualnymi przypadkami i zapewniania odpowiednich działań następczych; wzywa do zwiększenia widoczności tego dialogu i jego wyników, w tym poprzez publikację wspólnego oświadczenia prasowego;

Globalny system sankcji UE za naruszenia praw człowieka

28. z zadowoleniem przyjmuje coraz częstsze wykorzystywanie globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka jako kluczowego narzędzia politycznego stosowanego przez UE w obronie praw człowieka i demokracji na całym świecie; zauważa jednak wyzwania, jakie stwarza wymóg jednomyślności podczas przyjmowania, i ponawia apel o wprowadzenie głosowania większością kwalifikowaną przy podejmowaniu decyzji w sprawie globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka; w pełni popiera możliwość nakładania w tym zakresie ukierunkowanych sankcji antykorupcyjnych objętych ramami UE, co od dawna jest priorytetem Parlamentu, czy to poprzez włączenie ich do globalnego systemu sankcji UE za naruszenia praw człowieka, czy też do innego systemu; podkreśla potrzebę pełnego egzekwowania sankcji i wzywa do przeciwdziałania obchodzeniu przepisów;

Działania wspierające demokrację

29. ponownie wyraża zaniepokojenie nasilającymi się atakami reżimów autorytarnych i

nieliberalnych na demokrację i standardy demokratyczne; podkreśla, że obrona i wspieranie demokracji na całym świecie nabiera coraz większego znaczenia geopolitycznego i strategicznego; ponownie podkreśla znaczenie unijnych misji obserwacji wyborów oraz wkładu Parlamentu w opracowywanie i ulepszanie ich metodyki; wzywa do zwiększenia zasobów zespołu ds. wspierania demokracji i koordynacji wyborów Parlamentu Europejskiego;

Wsparcie UE dla obrońców praw człowieka

30. jest głęboko zaniepokojony atakami na obrońców praw człowieka, ich rodziny, społeczności i prawników, a także nękaniem ich, i uważa, że szczególnie niepokojące są coraz bardziej wyrafinowane środki wykorzystywane do prześladowania tych osób; zdecydowanie popiera pracę obrońców praw człowieka i działania UE mające na celu zapewnienie im ochrony na całym świecie; wzywa do pełnego i spójnego stosowania wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka przez UE i jej państwa członkowskie; wzywa do podjęcia wysiłków na rzecz zwiększenia widoczności działań i kanałów UE na rzecz ochrony i wspierania obrońców praw człowieka: ponawia swój apel do Komisji o przyjęcie aktywnej roli w tworzeniu ogólnounijnego systemu wiz wielokrotnego wjazdu dla zagrożonych obrońców praw człowieka;

Walka z bezkarnością i korupcją

31. podkreśla, że zarówno bezkarność, jak i korupcja umożliwiają i pogłębiają naruszenia praw człowieka i degradację demokracji; z zadowoleniem przyjmuje działania antykorupcyjne w polityce zewnętrznej UE, przedstawione we wspólnym komunikacie Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z 3 maja 2023 r. w sprawie zwalczania korupcji (JOIN(20203)0012); popiera postanowienia antykorupcyjne zawarte w umowach handlowych UE z państwami trzecimi; podkreśla ważną rolę społeczeństwa obywatelskiego w państwach trzecich w nadzorowaniu walki z bezkarnością i korupcją;

Działania UE na szczeblu wielostronnym

32. ponownie podkreśla, że UE i jej państwa członkowskie powinny przemawiać jednym głosem zarówno na forum ONZ, jak i na innych forach wielostronnych; wzywa UE i jej państwa członkowskie do zagwarantowania Unii odrębnego i stałego miejsca na forach wielostronnych, w tym w Radzie Bezpieczeństwa ONZ; wzywa delegatury UE do odgrywania większej roli na forach wielostronnych, na potrzeby których delegatury powinny dysponować odpowiednimi zasobami;

33. z zadowoleniem przyjmuje polityczne i finansowe wsparcie, jakiego UE udzieliła Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu (MTK), w tym Urzędowi Prokuratora Międzynarodowego Trybunału Karnego; zwraca się do UE i jej państw członkowskich o dalsze wspieranie MTK za pomocą niezbędnych środków i zasobów oraz o wykorzystanie wszystkich dostępnych mu instrumentów w celu wzmocnienia walki z bezkarnością na całym świecie;

Podejście „Drużyna Europy”

34. ubolewa nad przypadkami odmiennego podchodzenia do ochrony i propagowania praw

człowieka w państwach trzecich, obserwowanymi w ambasadach państw członkowskich i delegaturach UE; podkreśla, że ambasady państw członkowskich UE powinny uczynić priorytet z odgrywania coraz większej roli w propagowaniu i ochronie praw człowieka, a także powinny wspierać społeczeństwo obywatelskie w państwach trzecich; zauważa, że odpowiedzialność ta nie powinna spoczywać wyłącznie na delegaturach UE; wzywa UE i jej państwa członkowskie do wzmożenia wysiłków na rzecz propagowania i ochrony praw człowieka i demokracji na całym świecie;

°

° °

35. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, specjalnemu przedstawicielowi Unii Europejskiej ds. praw człowieka, rządom i parlamentom państw członkowskich, Radzie Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, sekretarzowi generalnemu ONZ, przewodniczącemu 77. sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ, przewodniczącemu Rady Praw Człowieka ONZ, wysokiemu komisarzowi Narodów Zjednoczonych ds. praw człowieka oraz szefom delegatur Unii Europejskiej.

UZASADNIENIE

Co roku Parlament Europejski przyjmuje trzy sprawozdania roczne na temat unijnej polityki zagranicznej, polityki bezpieczeństwa i obrony oraz polityki w dziedzinie praw człowieka.

Tematy owych trzech sprawozdań są następujące:

- wdrażanie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa – sprawozdanie roczne za 2023 r. (na podstawie sprawozdania wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych dla Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa) – kompetencje komisji AFET;
- prawa człowieka i demokracja na świecie oraz polityka Unii Europejskiej w tym zakresie – sprawozdanie roczne za 2023 r. (na podstawie rocznego sprawozdania UE na temat praw człowieka i demokracji na świecie w 2022 r.) – kompetencje podkomisji DROI;
- wdrażanie wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony – sprawozdanie roczne za 2023 r. (na podstawie sprawozdania wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych dla Parlamentu Europejskiego w sprawie wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa) – kompetencje podkomisji SEDE.

Sprawozdania te stanowią narzędzie monitorowania i oceny wdrażania wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, w tym polityki UE w zakresie praw człowieka oraz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony. Stanowią one kluczowy element wkładu Parlamentu Europejskiego w kształtowanie polityki zagranicznej UE, zwłaszcza w odniesieniu do wzmocnionego prawa kontroli przyznanego Parlamentowi Europejskiemu na mocy traktatu lizbońskiego. Istotne jest, aby Parlament Europejski odpowiadał na sprawozdania roczne sporządzane przez inne instytucje niezwłocznie po ich opublikowaniu.